Norðurlandaráð

A 1592/miljø

Lagt fram af:
Umhverfis- og náttúruauðlindanefnd

Málsnúmer 13-00242-5

Nefndartillaga um gagnkvæma endurgreiðslu skilagjalds fyrir áldósir og PET-flöskur

1. Tillaga nefndanna

Umhverfis- og náttúruauðlindanefnd, efnahags- og viðskiptanefnd og borgara- og neytendanefnd leggja til að

Norðurlandaráð beini tilmælum til ríkisstjórna Danmerkur, Finnlands, Svíþjóðar og Noregs um

að vinna að samkomulagi um gagnkvæma endurgreiðslu skilagjalds í samstarfi við þá aðila sem halda utan um skilagjaldskerfi landanna;

að leggja skilagjald á dósir sem seldar eru um borð í ferjum sem fara milli landanna;

Nefndirnar leggja einnig til að

Norðurlandaráð beini tilmælum til ríkisstjórna Danmerkur og Svíþjóðar um

að gera samkomulag við Þýskaland um skilagjald fyrir áldósir og PET-flöskur (pólýetýlentereþalat) sem seldar eru á landamærum við Þýskaland*;*

og leggja einnig til að

Norðurlandaráð beini tilmælum til ríkisstjórnar Finnlands um

að gera samkomulag við Eistland um skilagjald fyrir áldósir og PET-flöskur (pólýetýlentereþalat) sem seldar eru á landamærunum.

2. Bakgrunn

I dag finnes det årlig i de nordiske land ca.1 milliard aluminiumsbokser («dåser» på dansk og «burker» på svensk), som ikke omfattes av pantsystemet. Det svarer til ca. 12.000 tonn aluminium. Det finnes tekniske løsninger til å utvikle de nasjonale systemer til gjensidige utbetaling av pant. Analyser viser også at gjensidig pant og inkludering av pant i grensehandelen vil øke returgraden, spare energi og andre verdifulle ressurser.

Det vil give størst udbytte hvis grænsehandelen kan indgå i systemet. Det forudsætter aftale med Tyskland og Estland. De nordiske lande kan selv klare grænsehandelen sig imellem og på færgerne. Det alene vil være en god investering for de nordiske samfunn.

I 2010 vedtok Nordisk råd en rekommandasjon om samordning av de nordiske pantsystemer for å gjøre det mulig å heve pant som er betalt i nabolandet[1]. Systemet skulle også omfatte ferger, og grensehandlene i Tyskland og Estland skulle inkluderes, med avtaler mellom disse land og Norden. Rekommandasjonen kom på dagsorden etter drøftelser i Grensehinderforum og ble basert på en utredning om nordisk pant av tidligere direktør for Returpack Svenska AB, *Jan Rehnberg.*

I en meddelelse fra regjeringene i 2011 til Nordisk råd, konstaterer regjeringene i Danmark, Finland, Norge og Sverige, at de ikke vil følge Nordisk råds rekommandasjon med henvisning til at det ikke ville gi en samfunnsøkonomisk gevinst. Etterfølgende er det lavet en utredning[2] samt en følsomhetsanalyse[3], som indikerer at regjeringene tok feil i sin meddelelse til Nordisk råd i 2011 hva angår vurderingen av samfunnsnytten.

En kostnads-nytte analyse, utført av Nordisk ministerråd, ble presentert på et fellesmøte mellom Miljø- og naturressursutvalget, Næringsutvalget og Medborger- og forbrukerutvalget i Reykjavík i januar 2013. Etterfølgende bestilte Nordisk råd en følsomhetsanalyse for å rette på mangler i den opprinnelige analyse.

I februar 2013 sendte de tre utvalg brev til den svenske miljøministeren, *Lena Ek*, som formann for Nordisk ministerråd, miljøministrene. I brevet står bl.a. at «Utskotten konkluderade att rapporten [om kostnads-nytte analysen] indikerar samhällsekonomisk nytta av att samordna de nordiska pantsystemen. En samordning är också en förbättring av konsumenträttigheterna i gränsområdena. Utskotten beslutade att verka för att Norden gemensamt inleder diskussioner med Tyskland och Estland med avsikt att teckna avtal för att inkludera gränshandeln till ett nordiskt gemensamt system."

I 2013 kom de respektive regjeringer og Nordisk ministerråd med en ny meddelelse om Nordisk råds pant-rekommandasjoner fra 2010. Igjen ble forslag om å finne felles løsning til gjenbruk og pant på drikkeemballasje avvist, med henvisning til at det ikke var samfunnsøkonomisk.

På sommermøtene i Medborger- og forbrukerutvalget, Næringsutvalget og Miljø- og naturressursutvalget ble utvalgene enige om at foreslå overfor Nordisk råd, å anse de to nevnte rekommandasjoner for ferdigbehandlet

[1] Rek 16/2000 om felles nordisk løsning til genbrug og pant på drikkeemballage og Rek. 17/2010 om samordning af nordiske pantsystem.

[2] Cost-benefit analyse av ett gemensamt nordisk pantsystem, Copenhage Economics, Stockholm, november 2012.

[3] Følsomhedsberegninger på Cost-benefit analyse av ett gemensamt nordisk pantsystem, Copenhagen Economics, april 2013.

og å komme tilbake til saken på et senere tidspunkt ved å reise et nytt utvalgsforslag.

3. Høring

Forslaget har ikke vært til høring. Da tidligere utvalgsforslag om nordisk pant var til behandling ble det gjennomført konsultasjoner med interessenter inklusive Dansk Bryggeriforening, Svensk Livsmedelshandlareförbundet, Grænsehinderforum, Jan Rehnberg som er tidligere VD i Returpack Sverige, Forbrugerrådet i Danmark og Danmarks Naturfredningsforening. Det var ikke noe samsyn på ideen om nordisk samordning og gjensidig utbetaling av pant.

Fra ovenstående interessenter blev det pointeret, at ideen med fælles nordiske pantordninger kommer fra et politisk pres, og at det er nødvendigt at holde opmærksomheden på emnet, for at nå resultater. Den model man vælger at arbejde frem imod bør være så enkel som mulig, og det vil i første omgang være at få de eksisterende systemer til at snakke sammen. Der findes tekniske løsninger, som vil gøre det muligt at inkludere drikkevareemballage i grænsehandelen mellem Danmark og Sverige, Finland og Sverige, Sverige og Norge samt grænsehandel med Estland og Tyskland indenfor pantordningerne i de nordiske lande. Det samme gælder *taxfree* salg på færger. Der er ikke behov for et nyt nordisk system, men at knytte eksisterende systemer sammen. Forskelle på pantbetaling behøver ikke skabe problemer. Næringslivet har generelt stillet sig negativ til ideen.

4. Álit nefndanna

Norðurlöndin eru hvert um sig með skilvirk skilagjalds- og skilakerfi. Vandinn er sá, að kerfin vinna ekki saman og það takmarkar möguleika neytenda til að fá skilagjaldið endurgreitt. Þessu fylgir jafnframt óþarfa sóun á verðmætum og álag á umhverfið. Það þarf pólítískan vilja til að koma á fót sameiginlegu skilagjalds- og skilakerfi á Norðurlöndum. Norðurlandaráð hefur lýst yfir slíkum vilja og kallar eftir því að hans sjái stað hjá Norrænu ráðherranefndinni og ríkisstjórnum á Norðurlöndum.

Norðurlandaráð telur að kostnaðar- og nytjagreiningin sem Norræna ráðherranefndin gerði og næmisgreining sem Norðurlandaráð lét gera bendi til þjóðhagslegs ávinnings af því að innleiða gagnkvæma endurgreiðslu skilagjalds, og að ávinningurinn yrði mjög mikill ef samningar nást um skilagjald í landamæraverslun.

Næmisgreiningin sýnir að norrænt skilagjalds- og skilakerfi er hagkvæmt þótt það nái ekki yfir landamæraverslun við Þýskaland og Eistland ef miðað er við að verð á CO_2 sé hærra en 20 € fyrir tonnið[4]. Að mati ráðsins gefur það ranga mynd að byggja mat á þjóðhagslegri hagkvæmni á því að verð á CO_2 sé frá 6 €, eins og Norræna ráðherranefndin kaus að gera. Allar rannsóknir benda til að umhverfiskostnaður vegna vegna losunar CO_2 sé mun hærri en 20 €. Í Stern-skýrslunni, sem oft er vitnað í, byggjast útreikningar á 65 € á tonn af CO_2. Þetta þýðir að sameiginlegt skilagjalds- og skilaflöskukerfi á Norðurlöndum yrði þjóðhagslega hagkvæmt, jafnvel þótt samningar náist ekki við Þýskaland og Eistland.

Nefndirnar telja því, að Norræna ráðherranefndin og ríkisstjórnir Danmerkur, Finnlands, Noregs og Svíþjóðar geti ekki vísað tilmælum Norðurlandaráðs frá með þeim rökum að aðgerðir af þessum toga skili ekki þjóðhagslegum ávinningi.

[4] Frá því að bjórgjaldið breyttist í Danmörku hefur landamæraverslun milli Svíþjóðar og Danmerkur aukist. Það var eftir að greiningin var gerð og því er ástæða til að ætla að greiningin vanmeti ágóðann af sameiginlegu kerfi.

Því kjósa nefndirnar þrjár að leggja þetta mál fram að nýju með það að markmiði að það verði á ný tekið til meðferðar hjá ríkisstjórnum þeirra landa sem það varðar.

Nefndirnar samþykktu að umhverfis- og náttúruauðlindanefnd beri meginábyrgð á nefndartillögu A 1592.

5. Niðurstaða

Í ljósi þess sem hér hefur komið fram leggja umhverfis- og náttúruauðlindanefnd, efnahags- og viðskiptanefnd og borgara- og neytendanefnd til að

Norðurlandaráð beini tilmælum til ríkisstjórna Danmerkur, Finnlands, Svíþjóðar og Noregs um

að vinna að samkomulagi um gagnkvæma endurgreiðslu skilagjalds í samstarfi við þá aðila sem halda utan um skilagjaldskerfi landanna;

að leggja skilagjald á dósir sem seldar eru um borð í ferjum sem fara milli landanna;

Nefndirnar leggja einnig til að

Norðurlandaráð beini tilmælum til ríkisstjórna Danmerkur og Svíþjóðar um

að gera samkomulag við Þýskaland um skilagjald fyrir áldósir og PET-flöskur (pólýetýlentereþalat) sem seldar eru á landamærum við Þýskaland*;*

og leggja einnig til að

Norðurlandaráð beini tilmælum til ríkisstjórnar Finnlands um

að gera samkomulag við Eistland um skilagjald fyrir áldósir og PET-flöskur (pólýetýlentereþalat) sem seldar eru á landamærunum.

Þórshöfn, 24. september 2013

Umhverfis- og náttúruauðlindanefnd
Anders Eriksson (ÅF)
Anita Brodén (FP)
Ann-Kristine Johansson (S), formaður
Bjørt Samuelsen (T)
Eeva-Maria Maijala (cent)
Kim Kielsen (S)
Markus Weichel (SD)
Oskar J. Grimstad (FrP)
Pertti Hemmilä (saml)
Pirkko Ruohonen-Lerner (saf)
Silvia Modig (vänst)
Thomas Danielsen (V)

Efnahags- og viðskiptanefnd
Alf Egil Holmelid (SV)
Arto Pirttilahti (cent)
Billy Gustafsson (S)
Birgitte Josefsen (V)
Cecilie Tenfjord-Toftby (M), formaður
Eeva-Johanna Eloranta (sd)
Maria Tolppanen (saf)
Steingrímur Sigfússon (VG)
Tone Merete Sønsterud (A)
Torfinn Opheim (A), varaformaður
Torgeir *Trældal (FrP)*
Wille Valve (MÅ)

Borgara- og neytendanefnd
Agneta Börjesson (MP)
Annicka Engblom (M)
Brynjar Níelsson (Sj.)
Henrik Dam Kristensen (S)
Isabella Jernbeck (M)
Johanna Karimäki (gröna)
Marianne Berg (V)
Martin Kolberg (A) varaformaður
Mikkel Dencker (DF)
Steinar Gullvåg (A)
Suna Kymäläinen (Sd)
Villum Christensen (LA)
Øyvind Halleraker (H)

Norðurlandaráð

A 1592/miljø

Lagt fram af:
Umhverfis- og náttúruauðlindanefnd

Málsnúmer 13-00242-5